

**Talous- ja
sosiaalineuvosto**

Yleiseen
levitykseen

MP.EIA/2003/1
13. helmikuuta 2003

ORIGINAALI:
englanninkielinen

EUROOPAN TALOUSKOMISSIO

**Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten
arviointista tehdyn yleissopimuksen
sopimuspuolten kokous
(Ylimääräinen kokous Kiovassa ...-...toukokuuta 2003)
(Alustavan asialistan 2 kohta)**

LUONNOS

**PÖYTÄKIRJA
STRATEGISESTA YMPÄRISTÖARVIOINNISTA ***

Tämän pöytäkirjan sopimuspuolet, jotka

ovat tietoisia siitä, että ympäristönäkökohtien, mukaan lukien terveystieteiden, sisällyttäminen suunnitelmiin ja ohjelmiin sekä soveltuvin osin toimintaperiaatteiden ja säädösten valmisteluun ja hyväksymiseen on tärkeää,

sitoutuvat edistämään kestävästä kehityksestä ja nojautuvat siten Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristö- ja kehityskonferenssin (Rio de Janeiro, Brasilia, 1992) päätelmiin, erityisesti ympäristöä ja kehitystä koskevan Rio de Janeiron julistuksen 4 ja 10 periaatteeseen ja Agenda 21 -toimintaohjelmaan, sekä kolmannen ympäristöä ja terveyttä käsitelleen ministerikonferenssin (Lontoo, 1999) ja maailman kestävästä kehityksestä huippukokouksen (Johannesburg, Etelä-Afrikka, 2002) tuloksiin,

pitävät mielessä Espoossa, Suomessa, 25 päivänä helmikuuta 1991 tehdyn yleissopimuksen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista ja sen sopimuspuolten Sofiassa 26 ja 27 päivänä helmikuuta 2001 tekemän päätöksen II/9, jolla päätettiin laatia oikeudellisesti sitova pöytäkirja strategisesta ympäristöarvioinnista,

ovat tietoisia siitä, että strategisen ympäristöarvioinnin olisi oltava oleellinen osa suunnitelmien, ohjelmien ja soveltuvin osin toimintaperiaatteiden ja säädösten valmistelua ja

* Laatinut strategista ympäristöarviointia koskevaa pöytäkirjaa käsittelevä ad hoc - työryhmä hyväksyttäväksi yleissopimuksen sopimuspuolten ylimääräisessä kokouksessa.

hyväksymistä ja että ympäristövaikutusten arvioinnin periaatteiden laajempi soveltaminen suunnitelmiin, ohjelmiin, toimintaperiaatteisiin ja säädöksiin tehostaa entisestään niiden merkittävien ympäristövaikutusten järjestelmällistä analysointia,

ovat tietoisia Århusissa, Tanskassa, 25 päivänä kesäkuuta 1998 tehdystä yleissopimuksesta, joka koskee tiedon saantia, kansalaisten osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa, ja ottavat huomioon yleissopimuksen sopimuspuolten ensimmäisessä kokouksessa hyväksytyyn Luccan julistuksen asiaan liittyvät kappaleet,

ovat siten tietoisia siitä, että yleisölle tulisi antaa mahdollisuus osallistua strategiseen ympäristöarviointiin,

ovat tietoisia siitä hyödystä, joka koituu nykyisten ja tulevien sukupolvien terveydelle ja hyvinvoinnille, jos tarve suojella ja parantaa ihmisten terveyttä otetaan huomioon erottamattomana osana strategista ympäristöarviointia, ja ovat tietoisia Maailman terveysjärjestön tällä alalla tekemästä työstä,

ovat tietoisia siitä, että kansainvälisen yhteistyön tehostaminen on tarpeellista ja tärkeää arvioitaessa ehdotettujen suunnitelmien ja ohjelmien sekä soveltuvin osin toimintaperiaatteiden ja säädösten valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, mukaan lukien terveysvaikutukset,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

TAVOITE

Tämän pöytäkirjan tavoitteena on määrätä ympäristön suojelun korkeasta tasosta, mukaan lukien terveydensuojelu,

- a) varmistamalla, että ympäristönäkökohdat, mukaan lukien terveysnäkökohdat, otetaan perusteellisesti huomioon kehitettäessä suunnitelmia ja ohjelmia,
- b) edistämällä ympäristönäkökohtien, mukaan lukien terveysnäkökohdat, huomioon ottamista toimintaperiaatteiden ja säädösten valmistelussa,
- c) ottamalla käyttöön selkeät, avoimet ja tehokkaat strategisen ympäristöarvioinnin menettelyt,
- d) määräämällä yleisön osallistumisesta strategiseen ympäristöarviointiin ja
- e) sisällyttämällä näillä keinoin ympäristöasiat, mukaan lukien terveysasiat, kestävän kehityksen edistämiseksi tarkoitettuihin toimenpiteisiin ja asiakirjoihin.

2 artikla

MÄÄRITELMÄT

Tässä pöytäkirjassa

1. "yleissopimus" tarkoittaa yleissopimusta valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista,

2. "sopimuspuoli" tarkoittaa tämän pöytäkirjan sopimuspuolta, jollei tekstissä toisin mainita,
3. "aiheuttajaosapuoli" tarkoittaa yhtä tai useampaa tämän pöytäkirjan sopimuspuolta, jonka lainkäyttövallan piirissä suunnitelma tai ohjelma aiotaan valmistella,
4. "kohdeosapuoli" tarkoittaa yhtä tai useampaa tämän pöytäkirjan sopimuspuolta, johon suunnitelman tai ohjelman valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset todennäköisesti kohdistuvat, mukaan lukien terveysvaikutukset,
5. "suunnitelmat ja ohjelmat" tarkoittavat sellaisia suunnitelmia ja ohjelmia sekä niiden muutoksia,
  - (a) joita lait, muut säädökset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät, ja
  - (b) jotka viranomainen valmistelee ja/tai hyväksyy tai jotka viranomainen valmistelee kansanedustuslaitoksen tai hallituksen hyväksyttäväksi virallisella menettelyllä,
6. "strateginen ympäristöarviointi" tarkoittaa todennäköisten ympäristövaikutusten arviointia, mukaan lukien terveysvaikutusten arviointi, johon kuuluu ympäristöselostuksen sisällön määrittäminen ja selostuksen laadinta, yleisön osallistumisen ja kuulemisen toteuttaminen sekä ympäristöselostuksen ja yleisön osallistumisen ja kuulemisen tulosten huomioon ottaminen suunnitelmassa tai ohjelmassa,
7. "ympäristövaikutus, mukaan lukien terveysvaikutus" tarkoittaa vaikutusta ympäristöön, mukaan lukien vaikutus ihmisten terveyteen, kasveihin, eläimiin, biologiseen monimuotoisuuteen, maaperään, ilmastoon, ilmaan, veteen, maisemaan, luontokohteisiin, aineelliseen omaisuuteen, ja kulttuuriperintöön sekä näiden tekijöiden vaikutukset toisiinsa,
8. "yleisö" tarkoittaa yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä sekä kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti näiden yhteenliittymiä, järjestöjä tai ryhmiä.

3 artikla

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1. Kukin sopimuspuoli toteuttaa lainsäädäntö-, sääntely- ja muut asianmukaiset toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tämän pöytäkirjan määräysten täytäntöönpanemiseksi selkeästi ja avoimesti.
2. Kukin sopimuspuoli pyrkii varmistamaan, että virkamiehet ja viranomaiset avustavat ja neuvovat yleisöä tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.
3. Kukin sopimuspuoli tunnustaa ja tukee asianmukaisesti yhteenliittymiä, järjestöjä tai ryhmiä, jotka edistävät ympäristönsuojelua, mukaan lukien terveyden suojeleminen, tämän pöytäkirjan mukaisesti.
4. Tämän pöytäkirjan määräykset eivät vaikuta sopimuspuolen oikeuteen ylläpitää tai ottaa käyttöön lisätoimenpiteitä, jotka liittyvät tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluviin asioihin.
5. Kukin sopimuspuoli edistää tämän pöytäkirjan tavoitteita asiaan liittyvissä kansainvälisissä päätöksentekoprosesseissa ja kansainvälisissä järjestöissä.

6. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti oikeuksiaan käyttäviä henkilöitä ei millään tavoin rankaista, vainota tai ahdistella heidän toimintansa vuoksi. Tämä määräys ei vaikuta kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan määrätä kohtuulliset oikeudenkäyntikulut korvattavaksi.

7. Yleisö voi käyttää oikeuksiaan tämän pöytäkirjan sovellettavien määräysten mukaisesti ilman kansalaisuuteen, kansallisuuteen tai kotipaikkaan liittyvää syrjintää ja oikeushenkilön ollessa kyseessä ilman syrjintää sen perusteella, missä sillä on rekisteröity kotipaikka tai toiminnan tosiasiallinen keskuspaikka.

4 artikla

SOVELTAMISALAAN KUULUVAT SUUNNITELMAT JA OHJELMAT

1. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että strateginen ympäristöarviointi tehdään sellaisista 2, 3 ja 4 kappaleessa tarkoitetuista suunnitelmista ja ohjelmista, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, mukaan lukien terveysvaikutukset.

2. Strateginen ympäristöarviointi tehdään sellaisista suunnitelmista ja ohjelmista, jotka laaditaan maataloutta, metsätaloutta, kalastusta, energiaa, teollisuutta ja kaivostoimintaa, liikennettä, aluekehittämistä, jätehuoltoa, vesitaloutta, televiestintää, matkailua, kaavoitusta tai maankäyttöä varten ja joissa määritetään puitteet I liitteessä lueteltujen ja muiden, II liitteessä lueteltujen kansallisen lainsäädännön mukaan ympäristövaikutusten arviointia edellyttävien hankkeiden tuleville lupa- tai hyväksymispäätöksille.

3. Muista kuin 2 kappaleessa tarkoitetuista suunnitelmista ja ohjelmista, joissa määritetään puitteet tuleville hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille, tehdään strateginen ympäristöarviointi, jos sopimuspuoli niin päättää 5 artiklan 1 kappaleen mukaisesti.

4. Sellaisista 2 kappaleessa tarkoitetuista suunnitelmista ja ohjelmista, joissa määrätään pienten alueiden käytöstä paikallisella tasolla, ja 2 kappaleessa tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien pienistä muutoksista tehdään strateginen ympäristöarviointi ainoastaan, jos sopimuspuoli niin päättää 5 artiklan 1 kappaleen mukaisesti.

5. Tämä pöytäkirja ei koske seuraavia suunnitelmia ja ohjelmia:

- (a) yksinomaan maanpuolustusta tai siviilivalmiutta varten tehdyt suunnitelmat ja ohjelmat,
- (b) rahoitus- tai talousarviosuunnitelmat ja -ohjelmat.

5 artikla

SEULONTA

1. Kukin sopimuspuoli arvioi, onko 4 artiklan 3 ja 4 kappaleessa tarkoitetuilla suunnitelmilla ja ohjelmilla todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, mukaan lukien terveysvaikutukset, joko tarkastelemalla niitä tapauskohtaisesti tai määrittelemällä suunnitelma- ja ohjelmityyppejä taikka yhdistämällä nämä menetelmät. Tätä varten sopimuspuolet ottavat kaikissa tapauksissa huomioon III liitteessä mainitut perusteet.

2. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että sovellettaessa 1 kappaleessa tarkoitettuja menettelyjä kuullaan 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuja ympäristö- ja terveysviranomaisia.
3. Kukin sopimuspuoli pyrkii mahdollisuuksien mukaan antamaan yleisölle, jota asia koskee, tilaisuuden osallistua suunnitelmien ja ohjelmien seulontaan tämän artiklan mukaisesti.
4. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että 1 kappaleen mukaisen arvioinnin tulokset, mukaan lukien perustelut silloin kuin strategista ympäristöarviointia ei ole edellytetty, ovat hyvissä ajoin yleisön saatavilla joko julkisten ilmoitusten välityksellä tai muiden asianmukaisten keinojen, kuten sähköisten viestimien, välityksellä.

6 artikla

YMPÄRISTÖSELOSTUKSEN SISÄLLÖN MÄÄRITTÄMINEN

1. Kukin sopimuspuoli ottaa käyttöön järjestelyt ympäristöselostukseen 7 artiklan 2 kappaleen mukaisesti sisällytettävien asiaan liittyvien tietojen määrittämiseksi.
2. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuja ympäristö- ja terveysviranomaisia kuullaan määritettäessä ympäristöselostukseen sisällytettäviä asiaan liittyviä tietoja.
3. Kukin sopimuspuoli pyrkii mahdollisuuksien mukaan antamaan yleisölle, jota asia koskee, tilaisuuden osallistua ympäristöselostukseen sisällytettävien asiaan liittyvien tietojen määrittämiseen.

7 artikla

YMPÄRISTÖSELOSTUS

1. Kukin sopimuspuoli varmistaa ympäristöselostuksen laatimisen sellaisten suunnitelmien ja ohjelmien osalta, joista tehdään strateginen ympäristöarviointi.
2. Ympäristöselostuksessa määritetään, selitetään ja arvioidaan 6 artiklassa tarkoitetun ympäristöselostuksen sisällön perusteella ne merkittävät ympäristövaikutukset, mukaan lukien terveysvaikutukset, joita suunnitelman tai ohjelman ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen toteuttamisella todennäköisesti on. Selostukseen on sisällytettävä sellaiset IV liitteessä mainitut tiedot, joita voidaan kohtuudella vaatia ottaen huomioon
  - (a) kulloinenkin tietämys ja arviointimenetelmät,
  - (b) suunnitelman tai ohjelman sisältö ja yksityiskohtaisuus ja sitä koskevan päätöksentekoprosessin vaihe,
  - (c) yleisön edut ja
  - (d) päättävän elimen tiedontarpeet.
3. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että ympäristöselostukset ovat riittävän hyvälaatuisia tämän pöytäkirjan vaatimusten täyttämiseksi.

8 artikla

YLEISÖN OSALLISTUMINEN

1. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että yleisöllä on mahdollisuus osallistua aikaisessa vaiheessa, sopivana ajankohtana ja tehokkaasti suunnitelmien ja ohjelmien strategiseen ympäristöarviointiin kaikkien vaihtoehtojen ollessa avoinna.
2. Kukin sopimuspuoli varmistaa sähköisten viestinten avulla tai muulla asianmukaisella tavalla, että suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus ovat hyvissä ajoin yleisön saatavilla.
3. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että 1 ja 4 kappaleen soveltamiseksi määritetään se yleisö, jota asia koskee, mukaan lukien asiaan liittyvät kansalaisjärjestöt.
4. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että 3 kappaleessa tarkoitetulla yleisöllä on tilaisuus ilmaista mielipiteensä suunnitelma- tai ohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta kohtuullisessa ajassa.
5. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että tietojen antamiseksi yleisölle ja niiden yleisön jäsenten kuulemiseksi, joita asia koskee, päätetään yksityiskohtaisista järjestelyistä, joista tiedotetaan julkisesti. Tätä varten kukin sopimuspuoli ottaa soveltuvin osin huomioon V liitteessä luetellut tiedot.

9 artikla

YMPÄRISTÖ- JA TERVEYSVIRANOMAISTEN KUULEMINEN

1. Kukin sopimuspuoli nimeää kuultavat viranomaiset, joita suunnitelman tai ohjelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien terveysvaikutukset, todennäköisesti koskevat niiden erityisten ympäristö- tai terveysasioihin liittyvien tehtävien vuoksi.
2. Suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus saatetaan 1 kappaleessa tarkoitettujen viranomaisten käyttöön.
3. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että 1 kappaleessa tarkoitetuille viranomaisille annetaan aikaisessa vaiheessa, sopivana ajankohtana ja tehokkaasti tilaisuus ilmaista mielipiteensä suunnitelma- tai ohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta.
4. Kukin sopimuspuoli päättää yksityiskohtaisista järjestelyistä tietojen antamiseksi 1 kappaleessa tarkoitetuille ympäristö- ja terveysviranomaisille sekä näiden kuulemiseksi.

10 artikla

VALTIOIDEN VÄLISET NEUVOTTELUT

1. Jos aiheuttajaosapuoli katsoo, että suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, mukaan lukien terveysvaikutukset, tai jos sopimuspuoli, johon todennäköisesti kohdistuu merkittäviä vaikutuksia, sitä pyytää, aiheuttajaosapuoli ilmoittaa vaikutuksista kohdeosapuolelle mahdollisimman aikaisin ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä.
2. Edellä tarkoitetun ilmoituksen on sisällettävä muun muassa
  - (a) suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus sekä tiedot sen mahdollisista valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista, mukaan lukien terveysvaikutukset, ja
  - (b) tiedot päätöksentekomenettelystä, mukaan lukien maininta kohtuullisesta määräajasta huomautusten esittämiselle.
3. Kohdeosapuoli ilmoittaa ilmoituksessa mainitussa määräajassa aiheuttajaosapuolelle, haluaako se neuvotella ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä, ja jos se niin ilmoittaa, kyseiset sopimuspuolet aloittavat neuvottelut suunnitelman tai ohjelman toteuttamisen todennäköisistä valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista, mukaan lukien terveysvaikutukset, sekä haitallisten vaikutusten estämiseksi, vähentämiseksi ja lieventämiseksi suunnitelluista toimenpiteistä.
4. Jos edellä tarkoitettuja neuvotteluja käydään, kyseiset sopimuspuolet sopivat yksityiskohtaisista järjestelyistä sen varmistamiseksi, että yleisölle, jota asia koskee, ja kohdeosapuolen 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuille viranomaisille ilmoitetaan suunnitelma- tai ohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta ja annetaan tilaisuus esittää siitä mielipiteensä kohtuullisessa ajassa.

11 artikla

PÄÄTÖS

1. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että suunnitelmaa tai ohjelmaa hyväksyttäessä otetaan asianmukaisesti huomioon
  - (a) ympäristöselostuksen johtopäätökset,
  - (b) ympäristöselostuksessa määritettyjen haitallisten vaikutusten estämiseksi, vähentämiseksi tai lieventämiseksi suunnitellut toimenpiteet ja
  - (c) 8–10 artiklan mukaisesti vastaanotetut huomautukset.
2. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että suunnitelmaa tai ohjelmaa hyväksyttäessä yleisölle, 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuille viranomaisille ja 10 artiklan mukaisesti kuulluille sopimuspuolille ilmoitetaan sen hyväksymisestä ja että niiden saatavilla on suunnitelma tai ohjelma sekä selostus, jossa todetaan tiivistäen, miten ympäristönäkökohdat, mukaan lukien terveysnäkökohdat, on sisällytetty suunnitelmaan tai ohjelmaan, miten 8–10 artiklan mukaisesti vastaanotetut huomautukset on otettu huomioon ja millä perusteilla suunnitelma tai ohjelma on hyväksytty ottaen huomioon harkitut järkevät vaihtoehdot.

12 artikla

SEURANTA

1. Kukin sopimuspuoli seuraa 11 artiklan mukaisesti hyväksytyjen suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamisen merkittäviä ympäristövaikutuksia, mukaan lukien terveysvaikutukset, muun muassa tunnistaakseen aikaisessa vaiheessa ennakoimattomat haitalliset vaikutukset ja voidakseen ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin.
2. Suoritetun seurannan tulokset annetaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti 9 artiklan 1 kappaaleessa tarkoitettujen viranomaisten ja yleisön saataville.

13 artikla

TOIMINTAPERIAATTEET JA SÄÄDÖKSET

1. Kukin sopimuspuoli pyrkii varmistamaan, että ympäristönäkökohdat, mukaan lukien terveysnäkökohdat, otetaan huomioon ja sisällytetään mahdollisuuksien mukaan sellaisten kansallisten toimintaperiaate- ja säädösehdotusten valmisteluun, joilla on todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia ympäristöön, mukaan lukien terveysvaikutukset.
2. Tämän artiklan 1 kappaletta sovellettaessa kukin sopimuspuoli ottaa huomioon tämän pöytäkirjan asiaan kuuluvat periaatteet ja osatekijät.
3. Kukin sopimuspuoli päättää tarvittaessa käytännön järjestelyistä ympäristönäkökohtien, mukaan lukien terveysnäkökohdat, huomioon ottamiseksi ja sisällyttämiseksi toimintaperiaate- ja säädösehdotusten valmisteluun 1 kappaaleen mukaisesti, ottaen huomioon päätöksenteon avoimuuden tarpeen.
4. Kukin sopimuspuoli raportoi tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimivalle yleissopimuksen sopimuspuolten kokoukselle tämän artiklan soveltamisestaan.

14 artikla

PÖYTÄKIRJAN SOPIMUSPUOLTEN KOKOUKSENA TOIMIVA
YLEISSOPIMUKSEN SOPIMUSPUOLTEN KOKOUS

1. Yleissopimuksen sopimuspuolten kokous toimii tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena. Ensimmäinen tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimiva yleissopimuksen sopimuspuolten kokous kutsutaan koolle viimeistään vuoden kuluttua tämän pöytäkirjan voimaantulopäivästä ja yleissopimuksen sopimuspuolten kokouksen yhteydessä, jos tämä kokous on kyseisen kauden aikana. Myöhemmät tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimivat yleissopimuksen sopimuspuolten kokoukset pidetään yleissopimuksen sopimuspuolten kokousten yhteydessä, jollei tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimiva yleissopimuksen sopimuspuolten kokous toisin päättä.
2. Yleissopimuksen sopimuspuolet, jotka eivät ole tämän pöytäkirjan sopimuspuolina, voivat

osallistua tarkkailijoina tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimivan yleissopimuksen sopimuspuolten kokouksen istuntoihin. Yleissopimuksen sopimuspuolten kokouksen toimiessa tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena tämän pöytäkirjan mukaisia päätöksiä tekevät ainoastaan tämän pöytäkirjan sopimuspuolet.

3. Yleissopimuksen sopimuspuolten kokouksen toimiessa tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena sopimuspuolten kokouksen puheenjohtajiston jäsen, joka edustaa sellaista yleissopimuksen sopimuspuolta, joka ei kyseisenä ajankohtana ole tämän pöytäkirjan sopimuspuolena, korvataan toisella jäsenellä, jonka tämän pöytäkirjan sopimuspuolet valitsevat keskuudestaan.

4. Tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimiva yleissopimuksen sopimuspuolten kokous tarkastelee säännöllisesti tämän pöytäkirjan täytäntöönpanoa, ja tätä varten se

(a) tarkastelee strategista ympäristöarviointia koskevia toimintaperiaatteita ja menetelmällisiä lähestymistapoja tarkoituksena parantaa edelleen tässä pöytäkirjassa määrättyjä menettelyjä,

(b) vaihtaa tietoja strategisessa ympäristöarvioinnissa ja tämän pöytäkirjan täytäntöönpanossa saaduista kokemuksista,

(c) hyödyntää tarvittaessa sellaisten toimivaltaisten elinten palveluja ja yhteistyötä, joilla on tämän pöytäkirjan tavoitteiden saavuttamiseen liittyvää asiantuntemusta,

(d) asettaa sellaiset apuelimet, joita se katsoo tarvittavan tämän pöytäkirjan täytäntöönpanoa varten,

(e) tarvittaessa käsittelee ja hyväksyy ehdotuksia tämän pöytäkirjan muutoksiksi, ja

(f) harkitsee ja toteuttaa sellaisia lisätoimia, mukaan lukien tämän pöytäkirjan ja yleissopimuksen mukaisesti yhteisesti toteutettavat toimet, joita voidaan tarvita tämän pöytäkirjan tavoitteiden saavuttamiseksi.

5. Yleissopimuksen sopimuspuolten kokouksen menettelytapasääntöjä sovelletaan soveltuvin osin tämän pöytäkirjan osalta, jollei tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimiva yleissopimuksen sopimuspuolten kokous yksimielisesti toisin päättä.

6. Tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimiva yleissopimuksen sopimuspuolten kokous käsittelee ja hyväksyy ensimmäisessä istunnossaan yksityiskohtaiset säännöt yleissopimuksen noudattamisen arviointimenettelyn soveltamisesta tähän pöytäkirjaan.

7. Kukin sopimuspuoli ilmoittaa tämän pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimivan yleissopimuksen sopimuspuolten kokouksen määräämin väliajoin pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimivalle yleissopimuksen sopimuspuolten kokoukselle toimenpiteistä, jotka ne ovat toteuttaneet pöytäkirjan täytäntöönpanoa varten.

15 artikla

SUHDE MUIHIN KANSAINVÄLISIIN SOPIMUKSIIN

Tämän pöytäkirjan määräykset eivät vaikuta valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehdyn Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan taluskomission yleissopimuksen ja tiedon saannista, kansalaisten osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen määräysten soveltamiseen.

16 artikla

ÄÄNIOIKEUS

1. Kullakin tämän pöytäkirjan sopimuspuolella on yksi ääni, 2 kappaleessa tarkoitettua tapaa lukuun ottamatta.
2. Alueellisilla taloudellisen yhdentymisen järjestöillä on niiden toimivaltaan kuuluvista asioista äänestettäessä yhtä monta ääntä kuin niillä on tämän pöytäkirjan sopimuspuolina olevia jäsenvaltioita. Nämä järjestöt eivät käytä äänioikeuttaan, jos niiden jäsenvaltiot käyttävät omaa äänioikeuttaan, ja päinvastoin.

17 artikla

SIHTEERISTÖ

Yleissopimuksen 13 artiklalla perustettu sihteeristö toimii tämän pöytäkirjan sihteeristönä, ja sihteeristön tehtäviä koskevaa yleissopimuksen 13 artiklan a–c kappaletta sovelletaan tarvittavin muutoksin tähän pöytäkirjaan.

18 artikla

LIITTEET

Tämän pöytäkirjan liitteet ovat sen erottamaton osa.

19 artikla

PÖYTÄKIRJAN MUUTOKSET

1. Sopimuspuoli voi ehdottaa muutoksia tähän pöytäkirjaan.
2. Jollei 3 kappaleesta muuta johdu, tämän pöytäkirjan muutoksiin sovelletaan tarvittavin muutoksin yleissopimuksen 14 artiklan 2–5 kappaleessa määrättyä yleissopimuksen muutosten ehdottamista, hyväksymistä ja voimaantuloa koskevaa menettelyä.
3. Tätä pöytäkirjaa sovellettaessa kolme neljäsosaa sopimuspuolista, joka on edellytyksenä sille, että muutos tulee voimaan sen ratifioineiden tai hyväksyneiden sopimuspuolten osalta, lasketaan muutoksen hyväksymisajankohdan mukaisesta sopimuspuolten lukumäärästä.

20 artikla

RIITOJEN RATKAISEMINEN

Tähän pöytäkirjaan sovelletaan tarvittavin muutoksin yleissopimuksen 15 artiklan määräyksiä riitojen ratkaisemisesta.

21 artikla

ALLEKIRJOITTAMINEN

Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten Kiovassa (Ukrainassa) ... päivästä ... päivään ... kuuta ... ja sen jälkeen Yhdistyneiden kansakuntien päämajassa New Yorkissa ... päivään ... kuuta ... valtioille, jotka ovat Euroopan talouskomission jäseniä, ja valtioille, joilla on Euroopan talouskomissiossa 28 päivänä maaliskuuta 1947 annetun talous- ja sosiaalineuvoston päätöslauselman 36 (IV) 8 ja 11 kappaleen mukainen neuvoa-antava asema, sekä alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille, jotka koostuvat Euroopan talouskomission jäseninä olevista täysivaltaisista valtioista ja joille niiden jäsenvaltiot ovat siirtäneet toimivaltaa tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, mukaan lukien toimivalta tehdä näitä asioita koskevia sopimuksia.

22 artikla

TALLETTAJA

Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri toimii tämän pöytäkirjan tallettajana.

23 artikla

RATIFIOIMINEN, HYVÄKSYMINEN JA LIITTYMINEN

1. Tämän pöytäkirjan 21 artiklassa tarkoitettujen pöytäkirjan allekirjoittaneiden valtioiden ja alueellisten taloudellisen yhdentymisen järjestöjen on ratifioitava tai hyväksyttävä tämä pöytäkirja.
2. Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten ... päivästä ...kuuta .... 21 artiklassa tarkoitetuille valtioille ja alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille.
3. Muu kuin 2 kappaleessa tarkoitettu valtio, joka on Yhdistyneiden Kansakuntien jäsen, voi liittyä pöytäkirjaan, jos pöytäkirjan sopimuspuolten kokouksena toimiva yleissopimuksen sopimuspuolten kokous sen hyväksyy.
4. Kaikki tämän pöytäkirjan mukaiset velvoitteet sitovat 21 artiklassa tarkoitettua alueellista taloudellisen yhdentymisen järjestöä, josta tulee tämän pöytäkirjan sopimuspuoli minkään sen jäsenvaltion olematta sopimuspuolena. Jos yksi tai useampi tällaisen järjestön jäsenvaltio on tämän pöytäkirjan sopimuspuolena, järjestö ja sen jäsenvaltiot päättävät vastuustaan tämän pöytäkirjan mukaisten velvoitteiden täyttämisen osalta. Tällaisissa tapauksissa järjestö ja jäsenvaltiot eivät voi käyttää tämän pöytäkirjan mukaisia oikeuksia samanaikaisesti.
5. Tämän pöytäkirjan 21 artiklassa tarkoitettut alueelliset taloudellisen yhdentymisen järjestöt

ilmoittavat ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjoissaan tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvia asioita koskevan toimivaltansa laajuuden. Nämä järjestöt ilmoittavat myös tallettajalle toimivaltansa laajuuden merkittävistä muutoksista.

24 artikla

VOIMAANTULO

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona kuudestoista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu.
2. Tämän pöytäkirjan 21 artiklassa tarkoitetun alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön tallettamaa asiakirjaa ei lasketa erikseen tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuun lukumäärään tällaisen järjestön jäsenvaltioiden tallettamien asiakirjojen lisäksi.
3. Jokaisen sellaisen 21 artiklassa tarkoitetun valtion tai alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön osalta, joka ratifioi tai hyväksyy tämän pöytäkirjan taikka liittyy siihen kuudennentoista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamisen jälkeen, pöytäkirja tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona kyseinen valtio tai järjestö on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.
4. Tätä pöytäkirjaa sovelletaan suunnitelmiin, ohjelmiin, toimintaperiaatteisiin ja säädöksiin, joiden ensimmäinen virallinen valmisteluasiakirja valmistuu sen päivän jälkeen, jona tämä pöytäkirja tulee voimaan. Jos suunnitelman, ohjelman, toimintaperiaatteiden tai säädösten valmistelua suunnitellaan sellaisen sopimuspuolen lainkäyttövallan puitteissa, jota koskevat 3 kappaleen määräykset, tätä pöytäkirjaa sovelletaan niihin suunnitelmiin, ohjelmiin, toimintaperiaatteisiin ja säädöksiin, joiden ensimmäinen virallinen valmisteluasiakirja valmistuu sen päivän jälkeen, jona tämä pöytäkirja tulee voimaan kyseisen sopimuspuolen osalta.

25 artikla

IRTISANOMINEN

Sopimuspuoli voi milloin tahansa neljän vuoden kuluttua päivästä, jona tämä pöytäkirja on tullut voimaan kyseisen sopimuspuolen osalta, irtisanoa pöytäkirjan ilmoittamalla asiasta kirjallisesti tallettajalle. Irtisanominen tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut irtisanomisilmoituksen. Irtisanominen ei vaikuta 5–9 artiklan eikä 11 ja 13 artiklan soveltamiseen jo aloitetun tämän pöytäkirjan mukaisen strategisen ympäristöarvioinnin osalta eikä 10 artiklan soveltamiseen sellaisen ilmoituksen tai pyynnön osalta, joka on tehty ennen irtisanomisen voimaantuloa.

26 artikla

TODISTUSVOIMAISET TEKSTIT

Tämän pöytäkirjan alkuperäiskappale, jonka englannin-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Kiovassa (Ukrainassa) .... päivänä toukokuuta 2003.

Liite I

LUETTELO 4 ARTIKLAN 2 KAPPALEESSA TARKOITETUISTA HANKKEISTA

1. Öljynjalostamot (lukuun ottamatta yrityksiä, jotka jalostavat raakaöljystä ainoastaan voiteluaineita) sekä laitokset, jotka kaasuttavat ja nesteyttävät kivihiiltä tai öljyliusketta vähintään 500 tonnia päivässä
2. Lämpövoimalaitokset ja muut polttolaitokset, joiden lämmöntuotto on vähintään 300 megawattia, sekä ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit (lukuun ottamatta halkeamis- ja hyötämiskelpoisten aineiden tuotantoon ja konversioon tarkoitettuja tutkimuslaitoksia, joiden suurin jatkuva lämpöteho on enintään 1 kilowatti)
3. Laitokset, jotka on suunniteltu yksinomaan ydinpolttoaineiden tuotantoon tai rikastamiseen, säteilytettyjen ydinpolttoaineiden jälleenkäsittelyyn tai radioaktiivisen jätteen varastointiin, loppusijoitukseen ja käsittelyyn
4. Suuret valuraudan ja teräksen alkusulatukseen ja ei-rautametallien tuotantoon tarkoitetut laitokset
5. Asbestin louhintalaitokset sekä laitokset, joissa käsitellään ja muunnetaan asbestia ja asbestia sisältäviä tuotteita, jos niissä tuotetaan: asbestisementistä valmistettuja lopputuotteita yli 20 000 tonnia vuodessa; asbestia kitkapintamateriaalissa sisältäviä lopputuotteita yli 50 tonnia vuodessa; muita tuotteita, joissa käytetään asbestia, yli 200 tonnia vuodessa
6. Kemianteollisuuden laitoskombinaatit
7. Moottoriteiden, moottoriliikenneteiden^{*/} ja kaukoliikenteen rautateiden rakentaminen sekä sellaisten lentoasemien^{**/} rakentaminen, joiden pääkiitorata on vähintään 2 100 metriä pitkä
8. Halkaisijaltaan suuret öljy- ja kaasuputket
9. Kauppasatamat sekä sisävesiväylät ja -satamat, joihin pääsevät yli 1 350 tonnin alukset
10. Myrkyllisten jätteiden ja ongelmajätteiden polttamiseen, kemialliseen käsittelyyn tai kaatopaikalle sijoittamiseen tarkoitetut käsittelylaitokset

---

^{*/} Tässä pöytäkirjassa

- "moottoritie" tarkoittaa tietä, joka on erityisesti suunniteltu ja rakennettu moottoriajoneuvoliikennettä varten ja jolle sen varrella olevilta kiinteistöiltä ei ole välittömiä liittymiä ja

(a) jolla on, yksittäisiä alueita lukuun ottamatta tai muutoin kuin tilapäisesti, molempiin ajosuuntiin kulkevat ajoradat, jotka erotetaan toisistaan joko maa-alueella, jota ei ole tarkoitettu liikenteelle, tai poikkeustapauksissa jollain muulla tavalla,

(b) joka ei risteä samassa tasossa minkään tien, rautatien, raitiotien tai jalankulkutien kanssa,

(c) jonka on erityisesti osoitettu olevan moottoritie,

- "moottoriliikennetie" tarkoittaa tietä, joka on varattu moottoriliikenteelle ja jolle päästään vain eritasoliittymistä tai valvotuista liittymistä ja jolla erityisesti pysähtyminen ja pysäköinti on kielletty käytössä olevilla ajoradoilla.

^{**/} Tässä pöytäkirjassa "lentoasema" tarkoittaa lentoasemaa, joka on kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön perustamisesta vuonna 1944 tehdyn Chicagon yleissopimuksen määritelmän mukainen (liite 14).

11. Suuret padot ja tekoaltaat
12. Pohjaveden otto, jos vettä otetaan vähintään 10 miljoonaa kuutiometriä vuodessa
13. Massan ja paperin valmistus, jos valmistetaan vähintään 200 tonnia ilmakeivattua massaa tai paperia päivässä
14. Suurimittainen kaivostoiminta, metallimalmien tai kivihiilen paikalla tapahtuva rikastaminen ja käsittely
15. Merellä tapahtuva hiilivedyn tuotanto
16. Suuret öljyn sekä petrokemiallisten ja muiden kemiallisten tuotteiden varastointirakenteet
17. Puuston pysyvä poistaminen laajoilta alueilta

Liite II

MUUT 4 ARTIKLAN 2 KAPPALEESSA TARKOITETUT HANKKEET

1. Maaseudun maanomistussuhteita muuttavat hankkeet
2. Hankkeet viljelemättömän maan tai osaksi luonnontilassa olevien alueiden ottamiseksi voimaperäiseen maatalouskäyttöön
3. Maatalouden vesihuoltohankkeet, mukaan lukien kastelu- ja ojitushankkeet
4. Karjan tehokasvatukseen tarkoitetut laitokset (mukaan lukien siipikarja)
5. Metsittäminen ja metsänhakkuu maan käyttötarkoituksen muuttamiseksi
6. Kalan tehoviljely
7. Ydinvoimalat ja muut ydinreaktorit ^{*/}, mukaan lukien näiden ydinvoimaloiden tai -reaktorien purkaminen tai käytöstä poistaminen (lukuun ottamatta halkeamis- ja hyötämiskelpoisten aineiden tuotantoon ja konversioon tarkoitettuja tutkimuslaitoksia, joiden suurin jatkuva lämpöteho on enintään 1 kilowatti), jollei niitä mainita liitteessä I
8. Jännitteeltään vähintään 220 kilovoltin ja pituudeltaan yli 15 kilometrin mittaisten maanpäällisten voimajohtojen rakentaminen ja muut hankkeet sähköenergian siirtämiseksi ilmakaapeleilla
9. Sähkön, höyryn ja kuuman veden teolliset tuotantolaitokset
10. Kaasun, höyryn ja kuuman veden siirrossa tarvittavat teolliset laitokset
11. Fossiilisten polttoaineiden ja maakaasun maanpäällinen varastointi
12. Palavien kaasujen maanalainen varastointi
13. Kivi- ja ruskohiilen teollinen puristetuotanto
14. Vesivoiman tuotantolaitokset
15. Laitokset tuulivoiman valjastamiseksi energiantuotantoa varten (tuulivoimalat)
16. Muut kuin liitteessä I mainitut laitokset, jotka on tarkoitettu
  - ydinpolttoaineen tuotantoon tai rikastamiseen
  - säteilytetyn ydinpolttoaineen käsittelyyn
  - säteilytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitukseen
  - yksinomaan radioaktiivisen jätteen loppusijoitukseen
  - yksinomaan säteilytettyjen ydinpolttoaineiden (yli 10 vuodeksi suunniteltuun) varastointiin muualla kuin tuotantopaikassa, tai
  - radioaktiivisen jätteen käsittelyyn ja varastointiin
17. Kivilouhokset, avokaivokset ja turvetuotanto, jollei niitä mainita liitteessä I
18. Maanalainen kaivostoiminta, jollei sitä mainita liitteessä I
19. Mineraalien otto merestä tai joesta ruoppaamalla
20. Syväkairaukset (erityisesti geotermiset kairaukset, kairaukset ydinjätemateriaalin varastointia varten, kairaukset vesivarojen hyödyntämiseksi), lukuun ottamatta kairauksia maaperän stabiiliuden tutkimiseksi
21. Maanpäälliset teolliset rakennelmat kivihiilen, malmien ja öljyliuskeen louhintaa sekä öljyn- ja kaasunporausta varten
22. Valuraudan ja teräksen alkuvalutukseen tarkoitetut laitokset, jollei niitä mainita liitteessä I
23. Valuraudan ja teräksen tuotantoon (alku- tai jalostusvalutukseen) tarkoitetut laitokset, mukaan lukien jatkuva valu
24. Rautametallien käsittelylaitokset (kuumavalssaamot, pajat ja takomot, suojaavien kuumapinnoitteiden teko)

---

^{*/} Tätä pöytäkirjaa sovellettaessa ydinvoimalat ja muut ydinreaktorit lakkaavat olemasta tällaisia laitoksia, kun kaikki ydinpolttoaine ja muut radioaktiivisesti saastuneet elementit on pysyvästi poistettu laitosalueelta.

25. Rautametallisulatot
26. Laitokset ei-rautaraakametallien tuottamiseksi malmista, rikasteista tai sekundaarisista raaka-aineista metallurgisilla, kemiallisilla tai elektrolyyttisillä menetelmillä, jollei niitä mainita liitteessä I
27. Laitokset, joissa sulatetaan ja seostetaan ei-rautametalleja, lukuun ottamatta jalometalleja, mukaan lukien regeneroidut tuotteet (jalostus-, sulattovalu- ja muut tuotteet), jollei niitä mainita liitteessä I
28. Metallien ja muovimateriaalien pintakäsittelylaitokset, joissa käytetään elektrolyyttistä tai kemiallista prosessia
29. Moottoriajoneuvojen valmistus ja kokoonpano sekä moottoriajoneuvojen moottorien valmistus
30. Telakat
31. Ilma-alusten valmistus- ja korjauslaitokset
32. Rautatiekaluston valmistus
33. Räjätysliittäminen
34. Metallimalmien pasutus- ja sintrauslaitokset
35. Koksasuunit (kivihiilen pyrolyysi)
36. Sementtitehtaat
37. Laitokset, joissa valmistetaan lasia tai lasivillaa
38. Laitokset, joissa sulatetaan mineraaleja, mukaan lukien mineraalikulitujen valmistus
39. Keraamisten tuotteiden valmistus polttamalla, erityisesti kattotiilet, tiilet, tulenkestävät tiilet, laatat, kivitavara tai posliini
40. Kemikaalien tuotantolaitokset ja puolivalmisteiden käsittelylaitokset, jollei niitä mainita liitteessä I
41. Torjunta-aineiden, farmaseuttisten tuotteiden, maalien ja lakkojen sekä elastomeerien ja peroksidien tuotanto
42. Öljyn sekä petrokemiallisten ja muiden kemiallisten tuotteiden varastointilaitokset, jollei niitä mainita liitteessä I
43. Kasvi- ja eläinöljyjen ja -rasvojen valmistus
44. Eläin- ja kasvituotteiden pakkaaminen ja purkittaminen
45. Meijerituotteiden valmistus
46. Oluenpano ja mallastus
47. Sokerileipomotuotteiden ja siirapin valmistus
48. Teurastamot
49. Teolliset tärkkelyksen valmistuslaitokset
50. Kalajauho- ja kalaöljytehtaat
51. Sokeritehtaat
52. Teollisuuslaitokset, joissa tuotetaan massaa, paperia ja kartonkia, jollei niitä mainita liitteessä I
53. Kuitujen tai tekstiilien esikäsittely- tai värjäyslaitokset
54. Vuotien ja nahkojen parkituslaitokset
55. Selluloosan jalostus- ja tuotantolaitokset
56. Elastomeeripohjaisten tuotteiden valmistus ja käsittely
57. Keinotekoisten mineraalikulitujen valmistuslaitokset
58. Räjähdyksineiden regenerointi- tai tuhoamislaitokset
59. Asbestin tuotantolaitokset ja asbestituotteiden valmistuslaitokset, jollei niitä mainita liitteessä I
60. Teurastamot (laitokset, joissa käsitellään raatoja)
61. Moottorien, turbiinien ja reaktoreiden koestuspenkit
62. Pysyvät moottoriajoneuvojen kilpa- ja koeradat
63. Kaasu- tai öljyputket, jollei niitä mainita liitteessä I
64. Kemikaaliputket, joiden halkaisija on yli 800 mm ja pituus yli 40 km
65. Rautateiden ja yhdistettyjen kuljetusten uudelleenlastauksessa tarvittavien laitteiden sekä yhdistettyjen kuljetusten väli- tai pääteasemien rakentaminen, jollei sitä mainita liitteessä I

66. Yksinomaan tai pääasiassa matkustajaliikenteeseen käytettävien raitioteiden, maan pinnalla tai maan alla kulkevien ratojen, ilmaratojen tai vastaavien erikoisratojen rakentaminen
67. Teiden rakentaminen, mukaan lukien olemassa olevan tien uudelleenlinjaus ja/tai leventäminen, jollei sitä mainita liitteessä I
68. Satamien ja satamalaitteiden rakentaminen, mukaan lukien kalasatamat, jollei sitä mainita liitteessä I
69. Sisävesiväylien ja -satamien rakentaminen, jollei sitä mainita liitteessä I
70. Kauppasatamat ja rannassa kiinni olevat lastaus- ja purkulaiturit ja ulkosatamat, jollei niitä mainita liitteessä I
71. Kanavointi- ja tulvasuojelurakenteet
72. Lentoasemien^{**/} ja -kenttien rakentaminen, jollei sitä mainita liitteessä I
73. Jätteiden käsittelylaitokset (mukaan lukien kaatopaikalle sijoittaminen), jollei niitä mainita liitteessä I
74. Muiden jätteiden kuin ongelmajätteiden käsittelylaitokset, joissa jätteet poltetaan tai käsitellään kemiallisesti
75. Romuraudan varastointi, mukaan lukien romuautot
76. Lietteiden läjitysalueet
77. Pohjaveden ottamot tai tekopohjaveden muodostamisjärjestelmät, jollei niitä mainita liitteessä I
78. Laitokset vesivarojen siirtämiseksi vesistöalueelta toiselle
79. Jätevedenpuhdistamot
80. Padot ja muut laitokset veden patoamista tai pitkäaikaista taikka pysyvää varastointia varten, jollei niitä mainita liitteessä I
81. Eroosion estämiseksi rannikolle tehdyt rakenteet ja vesirakennustyöt, joilla rannikkoa voidaan muuttaa rakentamalla esimerkiksi penkereitä, aallonmurtajia, rantapatoja ja muita tulvimisen torjumiseksi tarkoitettuja rakenteita, lukuun ottamatta tällaisten rakenteiden ylläpitoa ja jälleenrakentamista
82. Veden kaukosiirtoon tarkoitetut johdot
83. Laskettelurinteet, hiihtohissit, köysiradat ja vastaavat rakenteet
84. Huvivenesatamat
85. Kaupunkialueiden ulkopuolella sijaitsevat lomakylät ja hotellikompleksit sekä vastaavat rakennukset
86. Pysyvät leirintä- ja asuntovaunualueet
87. Huvipuistot
88. Hankkeet teollisuusalueiden rakentamiseksi
89. Kaupunkirakentamishankkeet, mukaan lukien ostoskeskusten ja paikoitusalueiden rakentaminen
90. Merenpohjan kuivatus maa-alueeksi

---

^{**/} Tässä pöytäkirjassa "lentoasema" tarkoittaa lentoasemaa, joka on kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön perustamisesta vuonna 1944 tehdyn Chicagon yleissopimuksen määritelmän mukainen (liite 14).

Liite III

PERUSTEET 5 ARTIKLAN 1 KAPPALEESSA TARKOITETTUIEN TODENNÄKÖISTEN MERKITTÄVIEN
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN, MUKAAN LUKIEN TERVEYSVAIKUTUKSET, MÄÄRITTÄMISELLE

1. Suunnitelman tai ohjelman merkitys ympäristönäkökohtien, mukaan lukien terveysnäkökohdat, huomioon ottamiseksi erityisesti kestävän kehityksen edistämisen kannalta
2. Missä määrin suunnitelmassa tai ohjelmassa määritetään puitteet hankkeille ja muulle toiminnalle, joko sijainnin, luonteen, koon ja toimintaedellytysten osalta tai kohdentamalla voimavaroja
3. Missä määrin suunnitelma tai ohjelma vaikuttaa muihin suunnitelmiin ja ohjelmiin, mukaan lukien ne, jotka kuuluvat eriasteisten suunnitelmien ja ohjelmien kokonaisuuteen
4. Suunnitelman tai ohjelman kannalta merkitykselliset ympäristöongelmat, mukaan lukien terveysongelmat
5. Ympäristövaikutusten, mukaan lukien terveysvaikutukset, luonne, kuten vaikutusten todennäköisyys, kesto, toistuvuus, palautuvuus, suuruus ja laajuus (kuten vaikutusten kohteeksi todennäköisesti joutuva maantieteellinen alue tai väestön koko)
6. Ympäristöriskit, mukaan lukien terveysriskit
7. Vaikutusten valtioiden rajat ylittävä luonne
8. Missä määrin suunnitelma tai ohjelma vaikuttaa arvokkaisiin tai herkästi vahingoittuviin alueisiin, mukaan lukien maisemat, joilla on tunnustettu kansallinen tai kansainvälinen suojeluasema

Liite IV

7 ARTIKLAN 2 KAPPALEESSA TARKOITETUT TIEDOT

1. Suunnitelman tai ohjelman sisältö ja päätavoitteet sekä sen yhteydet muihin suunnitelmiin tai ohjelmiin
2. Ympäristön, mukaan lukien terveys, kulloiseenkin tilaan liittyvät merkitykselliset näkökohdat sekä niiden todennäköinen kehitys siinä tapauksessa, ettei suunnitelmaa tai ohjelmaa toteuteta
3. Ympäristön, mukaan lukien terveys, ominaisuudet alueilla, joihin todennäköisesti kohdistuu merkittäviä vaikutuksia
4. Suunnitelmaan tai ohjelmaan liittyvät ympäristöongelmat, mukaan lukien terveysongelmat
5. Kansainvälisellä, kansallisella ja muilla tasoilla vahvistetut ympäristötavoitteet, mukaan lukien terveystavoitteet, jotka ovat merkityksellisiä suunnitelman tai ohjelman kannalta, ja tavat, joilla nämä tavoitteet ja muut ympäristönäkökohdat, mukaan lukien terveysnäkökohdat, on otettu huomioon suunnitelmaa tai ohjelmaa valmisteltaessa
6. Todennäköiset merkittävät 2 artiklan 7 kappaleessa määritellyt ympäristövaikutukset, mukaan lukien terveysvaikutukset^{*/}
7. Toimenpiteet suunnitelman tai ohjelman toteuttamisesta mahdollisesti aiheutuvien merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten, mukaan lukien terveysvaikutukset, estämiseksi, vähentämiseksi tai lieventämiseksi
8. Yleiskatsaus käsiteltyjen vaihtoehtojen valintaperusteista ja kuvaus siitä, miten arviointi tehtiin, mukaan lukien sisällytettävien tietojen antamisessa ilmenneet ongelmat, kuten tekniset puutteet tai tietämyksen puute
9. Toimenpiteet suunnitelman tai ohjelman toteuttamisesta johtuvien ympäristövaikutusten, mukaan lukien terveysvaikutukset, seuraamiseksi
10. Todennäköiset merkittävät valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset, mukaan lukien terveysvaikutukset
11. Yleistajuinen tiivistelmä annetuista tiedoista

---

^{*/} Näiden vaikutusten olisi sisällettävä sekundaariset, kumulatiiviset, synergistiset, lyhytaikaiset, keskipitkät ja pitkäaikaiset, pysyvät ja väliaikaiset, positiiviset ja negatiiviset vaikutukset.

Liite V

8 ARTIKLAN 5 KAPPALEESSA TARKOITETUT TIEDOT

1. Ehdotettu suunnitelma tai ohjelma ja sen luonne
2. Suunnitelman tai ohjelman hyväksymisestä vastaava viranomainen
3. Suunniteltu menettely, mukaan lukien
  - (a) menettelyn käynnistäminen,
  - (b) yleisön mahdollisuudet osallistua,
  - (c) yleisön suunnitellun kuulemisen aika ja paikka,
  - (d) viranomainen, jolta asiaan liittyviä tietoja voi saada ja jonka huostaan asiaan liittyvät tiedot on talletettu yleisön tarkasteltavaksi,
  - (e) viranomainen, jolle voidaan esittää huomautuksia tai kysymyksiä, sekä määräaika huomautusten tai kysymysten esittämiselle,
  - (f) saatavilla olevat ehdotetun suunnitelman tai ohjelman kannalta merkitykselliset ympäristötiedot, mukaan lukien terveystiedot.
4. Valtioiden välisen arviointimenettelyn todennäköinen soveltaminen suunnitelmaan tai ohjelmaan